Lausunto

Päivämäärä: 13.5.2025

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite: JTS 2026-2029 (VNS 2/2025 vp)

Julkisen talouden suunnitelma 2026-2029

Kehyskaudella 2026-2029 liikenne- ja viestintäministeriön pääluokan määrärahat ovat keskimäärin 3,53 miljardia euroa vuodessa. Määrärahataso on hieman edellistä kehyspäätöstä korkeampi puoliväliriihen päätöksistä johtuen. Suurimmat yksittäisten erien lisäykset kohdentuvat väylähankkeiden kehittämiseen (momentti 31.10.77).

Liikenne- ja viestintäverkkojen osalta perusväylänpidon määrärahataso (momentti 31.10.20) on vuotta 2026 lukuun ottamatta edellisen kehyksen mukaisella hieman alle 1,3 miljardin euron vuositasolla. Vuonna 2026 perusväylänpidon kehystaso on noin 1,4 miljardia euroa johtuen pääosin 118 miljoonan euron kertaluonteisesta lisäyksestä korjausvelan purkuun. Puoliväliriihessä päätettiin myös runsaan 4 miljoonan euron lisäyksistä vuosille 2026 ja 2027 pieniin liikennehankkeisiin sisältäen Luikonlahden raakapuuterminaalin. Väyläverkon korjausvelan ennustetaan kasvavan nykyisestä 4,2 miljardista eurosta yli 5 miljardiin euroon vuoden 2029 loppuun mennessä.

Väyläverkon kehittämismomentille (31.10.77) tehdään yhteensä 90 miljoonan euron aikaistus vuosilta 2026-2027 vuodelle 2025 koskien hallituksen investointiohjelmasta rahoitettavia MAL-hankkeita. Kehittämismomentille tehdään myös yhteensä 100 miljoonan euron aikaistus vuosilta 2026-2027 vuodelle 2025 koskien jo käynnissä olevien ns. tavallisten väylähankkeiden rahoitusta. Lisäksi kehittämismomentin määrärahoista tehdään yhteensä 90 miljoonan euron siirto vuosien 2026-2027 sitomattomasta hankevarauksesta hallituksen investointiohjelman laajennukseen.

Digiradan toteutusvaiheen jatkamiseen varataan yhteensä 70 milj. euroa vuosille 2026-2029 väyläverkon kehittämismomentin sitomattomasta hankevarauksesta. Väylähankkeiden suunnitteluun tehdään 1 miljoonan euron tasokorotus vuodesta 2027 alkaen sitomattomasta hankevarauksesta. Kansallisen yhteyspisteen ja liikennejärjestelmän perustietopalvelun perustamiseen tehdään pysyvä siirto liikenteen ja viestinnän palveluiden avustusmomentille. Siirto kehittämismomentilta on 2,2 miljoonaa euroa vuonna 2026 ja 1,4 milj. euroa vuosina 2027 ja 2028. Vuodesta 2029 alkaen siirto on pysyvästi 1,3 miljoonaa euroa. Väyläverkon kehittämismomentin kehystaso on keskimäärin 431 milj. euroa vuosina 2026-2029.

Väylähankkeisiin liittyvälle maa- ja vesialueiden hankintamomentille (31.10.76) tehdään päivitettyyn tarvearvioon perustuva 10 miljoonan euron vähennys vuosille 2026 ja 2027 sekä 5 miljoonan euron vähennys vuosille 2028 ja 2029.

Julkisen henkilöliikenteen ostojen momentille (31.20.21) tehdään vuosittainen 2,5 miljoonan euron lisäys vuosille 2027-2029 henkilöjunaliikenteen käynnistämiseen Tampere-Rauma yhteysvälillä.

Liikenteen ja viestinnän palveluiden avustusmomentille (31.20.51) siirretään pääluokan sisältä määrärahat kansallisen yhteyspisteen ja liikennejärjestelmän perustietopalvelun perustamiseen. Muilta momenteilta tehtävät siirrot ovat yhteensä 7,6 milj. euroa vuonna 2026 ja 6,5 miljoonaa euroa vuosina 2027 ja 2028. Vuodesta 2029 alkaen siirrot ovat pysyvästi yhteensä 6,4 miljoonaa euroa.

Puoliväliriihen päätöksellä hallintoon tehdään pysyvä 130 milj. euron lisäsäästö vuodesta 2026 alkaen. Hallinnonalakohtaiset säästöosuudet päätetään tämän vuoden aikana.

Puoliväliriihen pöytäkirjamerkintöjen mukaan:

- Hallitus turvaa maakuntalentojen jatkumisen alkuvuoteen 2028 saakka Joensuuhun, Jyväskylään, Kajaaniin, Kemi-Tornioon, Kokkola-Pietarsaareen, Savonlinnaan sekä Poriin
- Maantielauttojen ja -lossien sekä yhteysaluksien liikenne on turvattava myös muuttuneessa turvallisuustilanteessa. Hallitusohjelman mukaan saaristoliikennettä ohjaavat säännökset ajanmukaistetaan. Hanketta on edistettävä kiireellisesti osana väylälakien muutostarpeet-hanketta.
- Kompensoidaan hallitusohjelman mukaisesti Merenkurkun laivaliikenteen päästökauppakuluja, tukimuodossa tai investointituella. Asialle löydetään ratkaisu ennen vuodenvaihdetta 2025
- Linjataan koko Suomen tietoverkkoyhteyksistä ja niiden kehittämisestä TUUTTI-hankkeessa 2025–2026

Edellä mainittuihin pöytäkirjamerkinnöissä todettuihin asioihin ei kuitenkaan osoitettu vielä määrärahaa vuosien 2026-2029 kehyspäätöksessä.

Investointiohjelma

Hallitus on riihitiedotteen mukaan päättänyt laajentaa hallitusohjelman mukaista noin 4 miljardin euron investointiohjelmaa **yhteensä 300 miljoonalla eurolla**. Laajennuksesta 100 miljoonaa euroa rahoitetaan valtion omaisuustuloilla ja kohdennetaan jo aiemmin päätettyjen hankkeiden kohonneiden kustannusarvioiden kattamiseen. Loput 200 miljoonaa euroa rahoitetaan kehyksen puitteissa ja kohdennetaan seuraaviin infrainvestointeihin (yht 135,7 miljoonaa euroa):

- Vt 27 Ylivieskan eteläinen ylikulkusilta 14 miljoonaa euroa
- Raideleveysselvitys 20 miljoonaa euroa
- Kantatie 67 ja Vt 19 Kivisaari-Atria 11,0 miljoonaa euroa
- Vt 13 Savitaipale-Lemi 14,5 miljoonaa euroa
- Inkoon seudun investointien edellytysten vahvistaminen parantamalla Satamatien liittymää (2,8 miljoonaa euroa) ja Tähtelän liittymää (3,2 miljoonaa euroa).
- Kotkan akkuklusterin investointien edellytyksien vahvistaminen kohdentamalla 4,8 miljoonaa euroa tieliikenneinvestointiin Mt 357 Hurukselantiellä

- Vuohimäen eritasoliittymä 10 miljoonaa euroa
- Kt 51 Kelan risteys 3,0 miljoonaa euroa
- Lieksajoen silta 20 miljoonaa euroa
- Mt 455 ja 15323 Joroisten Famifarmin risteys 2,2 miljoonaa euroa
- Vt 9 liittymäjärjestely Suonenjoen keskustan kohdalla 3,3 miljoonaa euroa
- Kaavin Luikonlahden raakapuuterminaali 0,5 miljoonaa euroa (osana kehystä)
- Vt 25 osuus Meltola-Mustio 16,7 miljoonaa euroa
- Maantie 152 Hämeenlinnanväylä-Tuusulanväylä (Kehä IV) 9,7 miljoonaa euroa

Riihipöytäkirjan mukaan lisämäärärahoja kohdistetaan myös seuraavasti olemassa olevan investointiohjelman osalta: Tampereen ratapihan valtuutta nostetaan 20 miljoonalla, pääradan kehittämistä jatketaan Riihimäki-Tampere kohtauspaikkojen ja pääradan peruskorjauksen käynnistämisellä 100 miljoonalla eurolla, Savonradan Kouvola-Kuopio välin nopeuden ja kapasiteetin nostoon kohdennetaan 42 miljoonaa ja Pietarsaaren satamatie: Kt 68 Edsevö – Pietarsaari valtuutta korotetaan 2 miljoonalla.

Seuraavat hankkeet kuuluvat hallituksen kiireellisesti edistettäviin suunnittelukohteisiin:

- Loviisan meriväylän syventäminen
- Uuden tieyhteyden rakentaminen Loviisan ydinvoimalalle (mt 1583 (Atomitie) välillä mt 170- Saaristotie)
- Vaasan satamaväylän syventäminen
- Vaasan satamaradan sähköistys
- Vt 8 Ytterjeppon eritasoristeys
- Vt 8 leventäminen välillä Bäckliden-Brännbacken
- Vestonmäen kohta, Toivakka
- Pääradan kehittäminen välillä Liminka-Oulu

Kehyspäätökseen vuosille 2026-2029 hankkeista on toistaiseksi sisällytetty vain Savon radan nopeuden ja kapasiteetin noston toteutukseen 40,8 milj. euron valtuus vuodelle 2026 ja vastaavat määrärahat vuosille 2026—2029.